

▶ COMEMORĂRI

● La 28 martie se împlinesc 15 ani de la decesul generalului-locotenent ing. Ștefan Gușă, comandantul Armatei a II-a, fost șef al Marelui Stat Major în perioada 1986-1989, primul ofițer inginer comandant de regiment și de divizie de tancuri, absolvent strălucit al Școlii Militare de ofițeri de Tancuri și Auto *Mihai Viteazul* și al Academiei Tehnice Militare, militarul patriot care, în momentele de destabilizare prin care trecea țara în decembrie 1989, a intervenit ferm la Statul Major al Armatei fostei URSS și la Statul Major al Armatei Ungare pentru a nu se trimită niciun fel de ajutor militar, declarându-le că Armata Română, aflată sub comanda sa, este în măsură să rezolve situația creată, descurajând astfel orice încercare de aplicare în România a «soluției militare» care ar fi pus în pericol suveranitatea și integritatea teritorială a Patriei. La o vârstă și într-un moment în care ar fi putut să facă mult pentru reforma din domeniul militar, la care el visa încă de când era șef al Marelui Stat Major, răpus prematur de o boală care mai degrabă a venit de la oameni decât de la Dumnezeu, generalul Ștefan Gușă a plecat în lumea celor dreți. Sâmbătă, 28 martie a.c., va avea loc un serviciu religios comemorativ la biserica ctitorită de el în satul natal, Spătaru, din comuna Costești. (Fundatia *General Ștefan Gușă*)

S-au împlinit sâmbătă, 28 martie, 15 ani de la moartea generalului de divizie inginer Ștefan Gușă. Un nume sfânt pentru militarii armatei române. Simbol viu al cinstei și onoarei militare. Trecerea lui pe pământ a fost o lecție de demnitate. N-a uitat niciodată de unde a plecat. Nu-i plăceau cuvintele de mari și-i era străină setea de putere.

Credea în Dumnezeu și în Țară. A probat această trăsătură de caracter într-un moment de răscruce al istoriei neamului românesc: decembrie 1989. Țărâna mormântului din satul său natal, Spătaru, l-a înălțat lângă toți marii bărbați ai României.

Mărturiile găzduite de această pagină îi aparțin generalului inginer Nicolae Spiroiu, fost ministru al apărării naționale, coleg de promoție și prieten al viitorului șef al Marelui Stat Major. Ele cuprind impresiile sale despre personalitatea remarcabilă de OM și MILITAR a generalului-locotenent inginer Ștefan Gușă.

(Benone NEAGOE)

L-am cunoscut pe viitorul general Ștefan Gușă în octombrie 1957.

Reușiserăm la concursul de admitere al Școlii Militare de Ofițeri de Tancuri și Auto din Pitești. Eu la specialitatea ofițer tehnici auto, Ștefan la ofițer tancuri comandă, tactică cum îi se mai spunea pentru a se deosebi de noi, tehnici. Eu veneam din București, unde absolvisem Liceul Mihai Viteazul. El venea de la Buzău, unde absolvise cel mai bun liceu teoretic din localitate, B.P. Hoșieșu.

Ținut de trei ani am urmat cursurile școlii de ofițeri, fiecare la specialitatea sa, pe care le-am absolvit la 20 august 1960, când am fost înaintoși la gradul de locotenent. Pe timpul studiilor, atât Ștefan, cât și eu am avut cele mai bune rezultate la învățatură dintre colegii de aceeași specialitate. Am fost declarați elevi de frunte și am fost avansați la gradele oricărui maxime prevăzute de regulamentul școlilor militare din acea perioadă: elev corporal, în anul II, și elev plutonier, în anul III. La absolvire, având cele mai mari medii, am fost declarați șefi de promoție.

Ceea ce m-a impresionat încă din primele săptămâni de școală la colegul Ștefan Gușă a fost o mai rară înălțare în înțelegerea aspectului și aptitudinilor fizice cu cele intelectuale. De regulă, tinerii foarte buni la învățatură, cu performanțe intelectuale ieșite din comun, sunt mai fragili fizic, reprezentanți tipologic de ticlularul ochelarișt, firav și individualist. Ștefan dovedea excelențe înclinații spre muzica intelectuală. Obținuse o medie apropiată de maxim la concursul de admitere, cea mai mare la speciali-

"Sper că românii vor afla adevărul, făcându-i mai buni, mai umani și mai încrezători în steaua lor"

General inginer Ștefan Gușă

tatea sa. Fusese remarcat din primele zile de școală de către toți profesorii de la disciplinele teoretice fundamentale la care obținea note și calitative foarte bune. De la primele discuții pe care le-am avut cu el, a dovedit bogate cunoștințe de cultură generală. Citise mult. Autori clasici și moderni. Literatură, artă, teatru, film, sport despotrivă. Putea aborda într-o discuție cu el orice domeniu.

Era în carent cu rezultatele din mai toate sporturile. Dar lubea în mod deosebit boxul și sporturile cu motor. Motociclismul, în special. Era un fan al marelui multipla campion de motocross Mihai Dănescu de la CCA. Și cu toate acestea avea o alură sportivă. Era înalt, zvelt, bine făcut cum se spune, cu niște pumni de dimensiuni impresionante, agil, mlădie energie, era un remarcabil gimnast la aparate. În timpul

August 1987. Moment aniversar al Promoției 1960 Tancuri și Auto

liber, ne uluia executând gigantica la bara fixă și făcea față cu nonșalanță la eforturile fizice la care eram supuși la disciplinele militare: pregătire fizică, instrucție de front, tactică, cu programe foarte dure la primele luni de școală militară. În plus, nu pregeta să-și ajute colegii cu o generozitate și o loialitate rar întâlnite, motiv pentru care era respectat și nu era invadat de niciunul dintre ei. Avea asupra lor un ascendent moral care-i conferea o autentică autoritate.

Trecerea timpului, atât cât am fost colegi la școală, cât și ulterior, când am făcut amândoi serviciul ca ofițeri în garnizoana Pitești și când am redevenit colegi ca studenți ai Academiei Tehnice Militare în București, nu a făcut decât să confirme calitățile relevate mai sus și să le întărească. Avea o inteligență vie și spirit creator în aplicarea normelor operative-tactice regulamente, gândind în acest fel soluții inedite care purtau amprenta personalității sale acolo unde alții mergeau pe stereotipuri. A dovedit excepționale calități de pedagog și de operator. Avea un scris frumos și ordonat, documentele de stat major elaborate de el având o remarcabilă claritate de fond și de formă. Cum se mai spune, vorbeau singure. Știa să planifice, să organizeze și să conducă lupta sau operația ca nimeni altul. Nu admtea cosmetizarea dispozitivelor sau a acțiunilor. O aplicație la eșalon Armată, cu dublă partidă, condusă de generalul Gușă, era război curat. Pe timpul studiilor la Academia Tehnică, s-a descoperit și înclinația pentru cercetarea științifică. A publicat un articol privind flota-

bilitatea vehiculelor amfibii, temă de mare actualitate pentru dezvoltarea tehnicii militare la data respectivă (1970). De aceea, la absolvire, a fost încadrat asistent universitar în catedra de specialitate.

Laturile definitorii ale personalității sale erau: fermitatea, simțul datoriei, asumarea fără echivoc a răspunderii în toate împrejurările, exigența cu el însuși, dar și față de subordonați și colaboratori, aparentă duritate în spatele căreia se ascundea o profundă înțelegere pentru problemele generale umane ale celor din subordine, pe care-i ajuta sau pentru care intervenea în rezolvarea cererilor justificate, fără ezitare, cinstea și corectitudinea, abordarea directă, frontală, în profunzime și fără ocolisuri diplomatice a oricărei probleme de serviciu sau de viață. În rețelile interumane cu șefii și subordonații, nu făcea deosebiri. De aceea avea mulți prieteni și admiratori nu numai în armată. Nu-i era străin nimic din ceea ce era omnesc. Îi plăcea să iasă la restaurant, la un pahar, pe stadion la fotbal sau la gârlă pe Argeș cu prietenii, încă de când erau locotenenți.

Disponibil, atent și prevenitor, când mă-a fost șef, de o loialitate ireproșabilă ca subordonat.

Ca ministru al apărării, mă gândeam uneori că dacă România ar fi implicată într-un război, singurul capabil să-l organizeze și să-l conducă ar fi Ștefan Gușă. De aceea, prin 1992, când generalul rus Lebed spunea că ocupă Bucureștiul cu Armata 14 din Tiraspol în 6 ore, l-am întrebat pe Ștefan, care era comandantul Armatei de la Buzău, ce șanse de ripostă avem? Răspunsul lui a venit prompt: dați-mi proiectile perforante tip săgeată și nu aduige nici până la Siret. Cu Armata a 2-a îl arunc înapoi peste Prut și chiar peste Nistru, dacă nu primește alte întăriri. L-am asigurat 9.000 de proiectile tip săgeată, dar Lebed sa răzgândit.

Patriotismul său era clocotitor. Îmi spunea uneori, când era șeful Marelui Stat Major, că pentru el contează trei elemente, indiferent de ordinea în care le așezi: credința în Dumnezeu, Țara și Mama sa, pe care o diviniza.

În decembrie 1989, rolul său a fost unul pozitiv, deși împrejurările l-au obligat să joace un rol atipic pentru un șef de Stat Major al Armatei, ca însăși desfășurarea evenimentelor. În mod normal, nu avea ce căuta la Timișoara. A fost trimis de ministrul Milea pentru că acesta era convins că acolo se desfășura un scenariu de început de război de agresiune externă, opinie cu care era de acord și a confirmat-o, la fața locului, și Ștefan. Milea ținea foarte mult la Gușă. Îi cunoștea aptitudinile de comandă, capacitatea de adaptare la orice situație, mai ales în momente de criză, și a dorit, probabil, să-l protejeze de ordinea aberante pe care le-ar fi putut primi direct de la Ceaușescu. Milea a preferat să în tână asupra sa. De altfel, în situația creată în București începând din 21 decembrie, îl și censea să rămână la Timișoara, să nu vină la București nici dacă-i cheamă Ceaușescu. Din păcate, când a revenit în capitală, după dispariția ministrului Milea, în loc să meargă la Ministerul Apărării Naționale, unde-i era locul firesc și de unde ar fi putut să comande armata cu binecunoscuta-i autoritate, a venit la Comitetul Central unde a fost, practic, sechestrat. Cu toate acestea, până la schimbarea sa din funcție, la 23 decembrie, după-amiază, a sugerat decizii care, dacă ar fi fost acceptate de noua conducere - CFSN - sar fi evitat pierderile inutile de vieți omenești de după 22 decembrie, iar diversivitatea ar fi fost pusă sub control. În contradicție cu generalul Militaru, care a încercat să ceară în ziua de 23 decembrie - deși nu avea nicio competență - ajutor antitero de la sovietici, a intervenit ferm la Statul Major al Forțelor Armate Unite ale Tratatului de la Varșovia și la Statul Major al Armatei Ungare să nu se trimită niciun fel de ajutor militar, spunându-le acestora și asigurându-i că CFSN-ul că Armata Română este în măsură să rezolve situația creată în țară.

Și după decembrie 1989, activitatea sa a fost conformă cu o conduită aparte de-a lungul exemplarele sale cariere militare. Sa adaptat noii situații și la comanda Armatei a 2-a care o structură operativ-strategică puternică, aptă să descurajeze acțiunile destabilizatoare din zona de responsabilitate, care cuprindea inclusiv județele Harghita și Covasna. Din nefericire, pentru el, pentru familie și pentru Armata Română, un cancer de plămâni de origine necunoscută, cu metastaze osoase, l-au ripus nedrept la o vârstă la care ar mai fi putut să facă mult pentru reforma din domeniul militar la care el visa, înainte de 1989.

General (r) ing. Nicolae SPIROIU

Simțul onoarei și demnității militare, stăruind abrupt de abordare a problemelor în discuție, impulsivitatea sa nativă l-au adus uneori necazuri, atât înainte, cât și după decembrie 1989.

Îmi amintesc că prin 1982, colonelul ing. Ștefan Gușă era comandantul Diviziei de tancuri de la Târgu Mureș și în această calitate participa la o importantă convocare cu cadrele superioare de comandă la Academia Militară, în prezența ministrului apărării. Acesta din urmă introducea metoda ca și la adunările ofițerilor să se scundeze, în picioare, lozincile de premială a lui Ceaușescu, practicate în viața civilă. Până atunci, noi, militarii, doar aplaudam, de regulă așezăți sau cel mult ridicându-ne de pe scaune. Pe timpul acelei adunări, făcând ostentativ notă discordantă, colonelul Gușă n-a scândat, limitându-se să aplaude. La plecare, ministrul sa oprit la el și l-a apostrofit: "Ce Gușă, te jurezi să participi la onorarea atmosferei de entuziasm?" Răspunsul lui a fost prompt: Da, tovarășe ministru. Consider că uniforma militară impune o anumită sobrietate în manifestări și în comportament. Ministrul, un om inteligent de altfel, a rămas fără replică, spre delicia ofițerilor din jur, care au asistat la acest dialog. Ulterior, la 23 august 1984, a susținut totuși avansarea colonelului Gușă la gradul de general-maior.

Am fost colegi, mă-a fost șef, când era la Marele Stat Major, l-am fost șef, când eram secretar de stat în minister sau ministru, dar tot timpul, indiferent de poziția noastră relativă, comportamentul său a fost egal, de prieten.